

Kunstbanken,- senter for samtidskunst

Hørings svar fra Kunstbanken senter for samtidskunst Innlandsstrategien 2024-2028

Kunstbanken senter for samtidskunst viser skiftende utstillinger av norsk og internasjonal samtidskunst. Vi søker å presentere bredden i den visuelle kunsten, gjennom både vidtfnende og smale uttrykk. Kunstbanken arrangerer Hamar Performancefestival annet hvert år, og har siden 2003 løftet fram denne kunstformen for tilreisende publikum, skoleelever og for Hamars befolkning. Fra 2018 arrangeres det også en kunsthøst hvert annet år. Gjennom produksjon og visning av vandreutstillinger bidrar vi til at folk i Innlandet får tilgang til profesjonell kunst der de bor. Barn og unge er en viktig målgruppe for vårt formidlingsarbeid i form av dialogbaserte omvisninger, verksteder og andre aktiviteter samt produksjoner for Den kulturelle skolesekken. Kunstbanken er også rådgiver i kunstprosjekter i offentlige rom, og arrangerer kurs og seminarer. Senteret er del av et landsdekkende nettverk av 15 kunstsentre i Norge. Kunstbanken er en stiftelse opprettet i 1996. Stifterne representeres i dag av Innlandet fylkeskommune og kunstnerorganisasjonene i Innlandet (BKI og NKI). Kunstbanken støttes økonomisk av Innlandet fylkeskommune og Hamar kommune.

Kunstbanken senter for samtidskunst vil i det følgende kommentere og påpeke momenter vi mener er viktige for utformingen av dokumentet Innlandsstrategien 2024-2028. Deretter tillater vi oss å foreslå endringer som kan gjøre Innlandsstrategien tydeligere på disse områdene.

Vi merker oss at «kunst» ikke nevnes i Innlandsstrategien 2024-2028, der vi mener det er naturlig og nødvendig å nevne profesjonell kunst og det profesjonelle kunstfeltet spesifikt. Det profesjonelle kunstfeltet blir dermed usynlig i Innlandsstrategien.

Når «kultur» ofte brukes som et upresist samlebegrep, kan skyldes ubetenksom språkbruk fra forfatter/e av dokumentet Innlandsstrategien 2024-2028. Det forventes kanskje at leserne er innforstått med at kultur også handler om *profesjonell kunst*. Lesere av Innlandsstrategien, enten det er politikere, administrativt ansatte i fylkeskommunen og i kommunene eller enhver som har sitt virke eller opphold i Innlandet, vil imidlertid tolke kulturbegrepet avhengig av sitt eget perspektiv, og sin egen agenda og forståelse av hva «kultur» handler om. Et styringsdokument som Innlandsstrategien bør ikke kunne (mis-) brukes som argumentasjon for at det profesjonelle kunstfeltet ikke har en plass, verdi og viktig funksjon i Innlandssamfunnet.

«Kultur» brukt som samlebegrep usynliggjør politikk (og viktigheten av å ha en politikk) som angår de profesjonelle kunstinstitusjonenes og de profesjonelle kunstneres kår i Innlandet. Med kunstnere mener vi *profesjonelle* utøvere på det visuelle feltet (billedkunstnere og kunsthåndverkere), musikere, dansekunstnere, skuespillere, forfattere osv.

«Kultur» brukt som samlebegrep usynliggjør også tilbudet Innlandets befolkning og tilreisende får om å oppleve profesjonell kunst i Innlandet (og betydningen av dette for den

enkelte og på samfunnsnivå), gjennom de store kunstinstitusjonene og kunstsentrene, så vel som mindre gallerier, kunstforeninger, teatre/scener og enkeltkunstneres virksomhet.

Vi merker oss altså at de profesjonelle kunstinstitusjonenes betydning for kunst- og kulturlivet er usynlig i Innlandsstrategien. **De profesjonelle kunstinstitusjonene, inkludert de to kunstsentrene i fylket, har en viktig rolle ved at de gjennom sin profesjonelle kompetanse bidrar til å opprettholde og legge til rette for utvikling av et levedyktig kulturelt næringsliv.** Dette skjer ofte i samarbeid mellom kunstinstitusjonene, også på tvers av fagfeltene, og i samarbeid med de organiserte, profesjonelle kunstnerne som har sitt virke i Innlandet.

De profesjonelle kunstinstitusjonene med sin høye faglige kompetanse er avgjørende for det øvrige kunst- og kulturlivet som inspirator, veileder og samarbeidspartner. Med det øvrige kunst- og kulturlivet mener vi f.eks. kulturskolene og den kunstneriske amatørvirksomheten innenfor visuell kunst, musikk, dans, drama etc. I tillegg produserer de profesjonelle kunstinstitusjonene innhold for alle skoleelever i Innlandet, gjennom Den kulturelle skolesekken.

De profesjonelle kunstinstitusjonene har også en nasjonal posisjon, og bidrar i stor grad til at Innlandet tiltrekker seg nasjonale og internasjonale kunstnere og utøvere, som igjen skaper attraktive opplevelser for det lokale så vel som det tilreisende publikumet. De profesjonelle kunstinstitusjonene bidrar med sin virksomhet til å sette Innlandet på det nasjonale - og internasjonale - kunstkartet.

Virksomheten på det profesjonelle kunstfeltet bidrar også aktivt til lokal deltagelse, inkludering og aktivitet, og bidrar til å styrke regionens og de mange lokalsamfunnenes sosiale og økonomiske bærekraft. Et inkluderende samfunn kjennetegnes av et vitalt og engasjerende så vel som inspirerende kunst- og kulturliv.

Som kjent har kunst og kultur mange funksjoner, og verdi på mange nivåer, for de som skaper, de som utøver, de som deltar og de som opplever. I Kunstbankens pedagogiske plattform er vi opptatt av at publikum i alle aldre og med ulik bakgrunn kan oppleve *hvordan kunstnere kan skape visuell kunst for å kommentere, tolke og forstå samfunnet og verden – og hvordan vi som betraktere dermed også kan bruke den visuelle kunsten til å forstå verden – og oss selv*¹. Dette er selvsagt overførbart til de fleste kunstgrener – og **kunstfeltet i sin helhet er å betrakte som en stor og viktig arena for diskusjon, refleksjon og innsikt,** noe som bidrar til å bevare og bygge demokratiet nasjonalt, regionalt og lokalt.

Kunstbanken mener at Innlandsstrategien på en tydelig måte bør anerkjenne de profesjonelle kunstinstitusjonene som samfunnsaktører og gjennom dette signalisere vilje til å bevare og videreutvikle disse, slik det framkommer i

Kulturstrategi for Innlandet fylkeskommune 2022-2026(31), side 19²:

Delmål 1: Et profesjonelt kunst- og kulturliv opplever Innlandet som en attraktiv region for sitt virke.

Strategier:

¹ <https://kunstbanken.no/formidling/pedagogisk-tilbud/>

² https://innlandetfylke.no/_f/p1/i183e582c-4589-41a4-b21f-0a7036219672/kulturstrategi-for-innlandet-fylkeskommune-2021-2025-31_mars22_v8.pdf

• Bidra til styrking og videreutvikling av kulturens ulike institusjoner / organisasjoner. • Legge til rette for at kunstnere og kulturarbeidere skal kunne bo, arbeide og formidle sin kunst i hele Innlandet.

• Bidra til å ivareta og formidle av den særegne og rike immaterielle kulturarven i Innlandet.

Delmål 2: Innbyggere og tilreisende får delta i kulturaktivitet på gode arenaer.

Strategier:

• Samarbeide med organisasjoner og arrangører for videreutvikling av kulturarrangement og offentlig kunst med sikte på bærekraftig gjennomføring og positive økonomiske ringvirkninger.

• Sterkere fokus på grønn omstilling innen kunst- og kulturlivet for å redusere sektorens klimaavtrykk.

Delmål 3: Barn og unge opplever gode muligheter for aktivitet, opplevelse og utvikling innen kulturlivet.

Strategier:

• Sikre barn og unge i Innlandet god tilgang til verdifulle møteplasser, som øker deltagelse og utviklingsmuligheter innen kunst- og kulturfeltet.

• Fremme et sterkt frivillig kulturliv og bidra til at det kan skapes kulturell aktivitet og skaperkraft.

Kunstbanken foreslår følgende endringer og presiseringer³ i den forelagte Innlandsstrategien:

2.1 Innbyggerne i Innlandet

2030 opplever innbyggerne i Innlandet at det er attraktivt å bo, arbeide og besøke Innlandet. Det betyr at innbyggerne i Innlandet:

- *opplever trygghet, trivsel, tilhørighet og god livskvalitet i byer og lokalsamfunn*
- *har tilgang til velfungerende institusjoner, gode tjenester og service*
- *har tilgang til at variert og nyskapende arbeidsmarked*
- *har tilgang til nærnatur og en variert kultur, kunst- og friluftsliv*

Kultur- og naturopplevelser

³ Innspillene presenteres kronologisk jf. Det forelagte høringsdokumentet. De aktuelle avsnittene er gjengitt i sin helhet, i kursiv, og konkrete endringer og presiseringer er markert med gul farge.

Kultur skaper tilhørighet og identitet og har sin klare egenverdi. **Kunst og kultur** er kilden til å bli kjent med oss selv og hverandre og er lim mellom mennesker. Det må derfor legges til rette for å gi innbyggere mulighet til å delta, til å bli inkludert og bli kjent med kulturarven **og samtidige kunstuttrykk**.

Kunst og kultur skal gi rom for å kritisere, debattere og utvikle samfunnet i en ny og bedre retning. Dette handler om demokratiske grunnleggende verdier. **Kunst og kultur** er samtidig viktig som politikkområde. For mange er **kunst og kultur** også grunnlaget for næringsutvikling. **De to sentrene for samtidskunst er sammen med andre kunstinstitusjoner i fylket nødvendige og viktige aktører i Innlandets strategi på dette området.**

Kunst og kultur har verdi på flere nivåer – både for den som skape, den som utøver og den som deltar

Kunst og kultur er sammen med friluftsliv og naturopplevelser viktig både for heltids- og deltidsinnbyggeren i Innlandet, **og spiller en rolle for trivsel, helse og livskvalitet på individnivå og folkehelsenivå.** Fjell, skog, vann, vassdrag og kulturminner innbyr til friluftsliv, opplevelse og aktivitet. Nærfriluftsområder og god tilgjengelighet til natur er et av Innlandets fortrinn.

NB – referanse til *Kulturstrategi for Innlandet fylkeskommune 2022-2026(31)* mangler i kunnskapsgrunnlaget for dette punktet, og ser ut til å mangle i høringen i sin helhet.

Det flerkulturelle Innlandet

Innlandet har alltid vært et grenseområde og et samfunn med mangfold. Sørsamisk urbefolkning, skogfinner og romani/tatere representerer tre av fem nasjonale minoriteter. Deres historie, språk, kulturuttrykk og næringstradisjoner er en ressurs for innlandssamfunnet. Vi har et spesielt ansvar for å ivareta dette.

Innlandet har også mange innbyggere med innvandrer- og flyktningsbakgrunn. Kulturelt mangfold i lokalt samfunns- og arbeidsliv gir nye perspektiver og ressurser og kan inspirere til utvikling og nyskaping. Et forsterket samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, **profesjonelle kunstinstitusjoner**, arbeidsliv og frivillig sektor kan forsterke inkludering og deltakelse. Det er økende behov for å øke den flerkulturelle forståelsen og forsterke mangfoldskompetanse både i organisasjons-, arbeids- og samfunnsliv.

Inkluderende lokalsamfunn

Tilliten i våre lokalsamfunn er stor. Det er viktig å sikre at innbyggerne også i fremtiden opplever trygge og gode lokalsamfunn med rom for alle.

Utdannings- og aktivitetstilbud og tilgang til gode møtesteder er forutsetninger for inkludering. Det må tilrettelegges for et godt samarbeid mellom offentlige myndigheter, næringsliv, og frivillige organisasjoner, slik at flere opplever økt tilhørighet og deltakelse i samfunnslivet.

Mobilitet i distriktene er avgjørende for dagliglivets aktivitet i distriktene. Dette søkes løst på nye og innovative måter for å samordne og utnytte transportressursene, både for virksomheter, innbyggere og tilreisende.

Kultur er viktig for inkludering, og det må være rom for mangfold med tilbud for alle grupper. Innlandets mangfoldige og rike kunst- og kulturliv er en viktig ressurs i dette.

Innlandet har et stort mangfold i frivillig sektor, og frivillighetens innsats har stor betydning for inkludering. Her kan det legges ned innsats for at flere opplever tilhørighet og får et sosialt nettverk.

Frivillig arbeid har sammen med et aktivt kunst-, og kulturliv et potensial til å skape et samfunn som er sterkere orientert mot lokal deltakelse, aktivitet og inkludering.

Internasjonalt arbeid

Vi lever i en tett integrert verden. Det gjelder handel med varer og tjenester, utveksling av forskningskompetanse, underholdning, kunst og kultur, sikkerhetspolitisk og ikke minst klima og naturvern avtaler.

En god forståelse av disse mekanismene er grunnleggende for at det regionale selvstyret skal kunne legge til rette for at innbyggerne skal leve gode og individuelt frie liv i Innlandet, nå og i framtida.

Internasjonalt samarbeid gir mulighet for økt kunnskap, innovasjon og utvikling på alle samfunnsområder, og for økt samfunnsbevissthet og -engasjement. Norges forpliktelser til internasjonale avtaler har direkte konsekvenser for vår region. Internasjonalt arbeid kan være et godt verktøy for å påvirke rammebetingelser og bestemmelser som ikke avgjøres regionalt eller nasjonalt.

Innlandet fylkeskommune skal bruke det internasjonale samarbeidet for å bidra til utvikling og innovasjon i regionen og sikre gode tjenester til våre innbyggere.

Innlandets internasjonale samarbeid hviler på FNs bærekraftsmål og innstillingen om at en bærekraftig og demokratisk utvikling skal legge grunnlag for vår økonomiske vekst og verdiskaping. Vi skal bruke internasjonale prosjektsamarbeid, kompetanse og nettverk til å styrke Innlandets innovasjonsevne og konkurransekraft nasjonalt og internasjonalt.

Kultur og kreative næringer

I hele Innlandet er det vekst innenfor kultur og kreative næringer.

Næring og innovasjon på dette området kan skape verdi av både sosial, dannende og faglig art, så vel som verdi i økonomisk forstand.

Kunstnere, kunst- og kulturaktører og frivillig sektor har stor betydning for innovasjon i kultur- og reiselivsnæringen.

For å lykkes blir det viktig å legge til rette for økt samarbeid og samhandling mellom aktører innen virkemiddel- og innovasjonsapparatet, forsknings- og utdanningsmiljøene og kunst- og kulturaktører i Innlandet.

By- og regionsenterstrukturen

Attraktive byer og regionsentre er viktig for innbyggere, næringsliv og besøkende. Regionsentrene og omkringliggende kommunesentre og bygder er gjensidig avhengig av hverandre. I et fylke med små lokalsamfunn og store avstander, kan det være utfordrende å opprettholde gode tilbud der folk bor.

Vi må forsterke regionsentrene og interaksjonen med de mindre omkringliggende lokalsamfunnene. Sterke regionsentre er nødvendig for et godt tjeneste- og utdanningstilbud og et robust og variert kunst-, kultur- og næringsliv. Det gir grunnlag for utvikling av regionalt samarbeid, nyskaping, vekst og utvikling i hele Innlandet.

Levende lokalsamfunn er viktig for alle som bor i og besøker fylket. Det handler om stedets evne til lokalt samarbeid mellom det offentlige, innbyggere og kultur- og næringsliv. I tillegg til relevante jobber og offentlige tjenester, er møtesteder for opplevelser og ulike kulturtilbud avgjørende.

4. Samarbeid, partnerskap og nettverk

Samhandling, partnerskap og arbeid i nettverk på ulike arenaer er viktig i alt strategisk arbeid.

Samarbeidet mellom myndigheter, næringsliv, kunst- og kulturliv, frivilligheten og innbyggere på tvers av fagområder, er grunnleggende for å få gode, tverrfaglige og bærekraftige løsninger.

For

**Kunstbanken,-
senter for samtidskunst**

Ingerid Blekastad

Direktør

Inger Lise Libakken

Formidlingsleder